

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22/II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
neclane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 26. JANUARJA 1940.

ŠTEV. 4.

Za krščansko družino

Davno pred delavskimi stanovi so se bogu odtujili posedujoči sloji. Svoje oči so obrnili samo k uživanju tega sveta. Postali so pravi materialisti. Vervali so le v zemsko srečo. Pozabili so na dušo, njihovo gledanje na človeka je postalo pogansko.

Golo uživanje brez odgovornosti in brez dolžnosti je postalo moderno geslo za te sloje. Družine posedujočih so se zato začele številčno krčiti. Padala so rojstva, preprečevala so se spočetja. Rafinirana težnja po samem uživanju je zahtevala čim manj bremen, čim manj odgovornosti. Moderna žena ni smatrala nič več za svojo odliko biti mati mnogoterih otrok, moderni oče je odklanjal skrb za številni naraščaj.

Vstale so dobro preskrbljene družine z enim kvečjemu dvema otrokoma. Tudi ti otroci, ki so bili rojeni, niso bili rojeni za Boga in za večnost. Zakonci jih niso več smatrali za božji dar. Bili so jim le neke vrste žive igračke za ljubimkanje in za preganjanje dolgega časa. Tudi otroka so rodili samo zato in so jih rodili samo toliko, kolikor so upali, da jim bodo v razvedrilo, v zabavo in kopčno morda v potrebno sredstvo proti osamelosti na starost. Posegali so v naravne postave stvarnikov in brez obzirno rušili božji zakon. Zvestobo so odpovedali najprej Bogu in Cerkvi potem pa tudi medsebojnim odnosom. Šli so za svojim sladostiranjem in ubili v sebi vsako duhovno življenje. Postali so največji moralni reveži.

Po dolgih desetletjih šele so delovni stanovi sledili zgledom posedujočih. Vervali so, da ti bolje poznajo življenje in da ga bolje urejati znajo. Mislili so, da smejo po isti poti in prepričani so bili, da bodo na njej našli svojo srečo. Delavni stanovi, imenovani po številnih otrocih (prolet pomeni otroci) proletarci, so se pričeli odrekati bogastvu številnih družin in odgovornosti zanje, ker so tudi v svoje vrste prepustili nekrščanskega duha. S tem niso osrečili ne stanu, ne naroda pa tudi samih sebe ne. Z vsakim nrojenim življenjem je bila ena luč manj prižgana v njihovih družinah in v vsako nasilno preprečitvijo rojstev je bila ena luč ugasnjena. V razkristjanjenju delavske družine je legel mrak navideznega napredaja in lažne civilizacije in vanje prinesel svoje mrtvilo in svoje smrtno želo.

V novem poganskem ozračju zakonska družica delavcu ni bila nič več posvečena z božjim žarom, njegova deca ni bila več poplemenitena z božjim otroštvom. Tudi njegovi otroci se niso več rodili za Boga in za nadnaravno srečo in umirali niso zato, da bi v nebesih množili angelske vrste. Njih jok in trpljenje je bilo brez smisla, ker v sreči ni bilo več Kristusove luči.

Premnogotera delavska družina je zašla na to pot. Smatrala je, da je to moderna zahteva časa. S prezirrom so zakonci gledali na one, ki so se hodili po starih utrjenih potih in se obdajali s številnimi otroci in z novimi službami. Posmehevali so se celo tovarišem v istih položajih ter v borbi za plačo ob neupoštevanju družine govorili tako, da so neizpodbitno izprijeli, da jim je delo samo kupčijska vrednota brez človeškega dostojanstva. Pri tem niso osrečili sebe in ne tistih, ki so z njimi živeli bolj v skupnem gospodinjstvu kakor v skupni družini. Vse je ostalo tudi prazno, vsakdanje, brezpomembno, življenja nevedno.

Zivljenje razkristjanjenih delavskih družin ni nikomur prineslo sreče. Posnemanje Bogu odtujenih posedujočih slojev v njihovi dirki za uživanje je tudi za delavske družine postalo usodno. Družina, ki naj bi bila odsvit nebeske sreče na zemlji, je postala kraj izgnancev iz tega raja, postala je odsvit pekla.

Zato je treba nazaj z grešnih potov. Delavcu je potrebna za resnično srečo krščanska družina. Naša naloga pa je, da mu pomagamo ustvariti pogoje za tako družino.

Iz centrale

Vse podružnice se pozivajo, da izvršijo naročilo v okrožnici 2/40, tk so jo prejele te dni.

Šola Delavske zbornice

V pravcu naše organizacije, naj vodijo delavski stan delavci sami, se je pričela 15. januarja strokovna šola slovenske Delavske zbornice. Vodstvo stanu namreč brezpogojno zahteva izvežbanih nosilcev, ki najpreje poznajo njegove težave, nato pa tudi vedo, kako jih rešiti.

Notranja organizacija strokovne šole je brez dvoma taka, da odgovarja gorenjim nalogam. Tekom nekaj let bo tako iz te šole prišlo nekaj desetini oziroma stotin teoretično naobraženih delavcev z nalogo, da praktično rešujejo v interesu delavskega stanu nje-gova pereča vprašanja.

Naše organizacije in naše članstvo bo brez dvomno zanimalo nekaj kratkih podatkov o sedanjih zasedbi strokovne šole tako s strani učencev kakor s strani učiteljskega zbora.

Strokovno šolo vodi v imenu Delavske zbornice posebna uprava, ki jo sestavljajo vodja šole in štirje člani, so-svet šole pa tvorijo predsednik prosvetnega odseka Delavske zbornice Piri-h Milko, predsednik ZZZD Preželj Francé, Križman Andrej in Langus Jože.

Za strokovno šolo se je oglasilo okrog 90 kandidatov, od katerih jih je upravni odbor šole sprejel 27, čeprav je prvotno predvideval sprejem samo 20 učencev. Pri izbiri kandidatov so bili merodajni splošni interesni vidiki celotnega slovenskega delavskega stanu.

Treba je bilo zato po možnosti upoštevati vse kraje Slovenije in skrbeti obenem za sprejem učencev iz tistih krajev, kjer najbolj manjka tehnično usposobljenih praktičnih socialnih organizatorjev. Radi tega je moral odpasti marsikakšen kandidat za to leto, če prav bi bil vreden za sprejem in mora tako počakati na prihodnje leto.

Učenci letošnjega letnika strokovne šole so sledeči:

1. Košnik Jože,
2. Boltežar Ivan,
3. Ulej Janko,
4. Kužnik Franc,
5. Zupanc Otmar,
6. Jesih Adolf,
7. Grum Anton,
8. Kapsarevič Jože,
9. Kralj Franc,
10. Slatnar Ivan,
11. Ring Zdravko,
12. Dolar Jože,
13. Pelikan Boris,
14. Donža Alojz,
15. Kamenik Franc,
16. Lešnik Jože,
17. Stros Ivan,
18. Šušteršič Anton,
19. Klešnik Kazimir,
20. Baloh Rudolf,
21. Vovšek Jože,
22. Kodrun Jože,
23. Obrč Anton,
24. Horvat Avgust,
25. Pere Jože,

26. Škrjanc Janko,
27. Rozman Robert,

Na šoli predavajo:

1. Nравstvena delavska vzgoja, vseučiliški prof. Dr. Ignacij Lenček.
2. Narodna delavska vzgoja. Ing. Jože Sodja, ravnatelj uprave »Slovenca«.
3. Zgodovino socialnih gibanj, in sodobna kulturna socialna gibanja, diplomirani jurist, Rudolf Čuješ.
4. Osnove javnega prava in narodnega gospodarstva, ter gospodarski problemi Slovenije, dr. Ciril Žebot.
5. Gospodarski viri in socialna gospodarska struktura Jugoslavije, predvsem Slovenije, Filip Uratnik, referent Delavske zbornice.
6. Namen, ustroj in pomen Delavske zbornice, Andrej Hafner, tajnik, D. Z.
7. Obrisi zasebnega prava s posebnim ozirom na delovno pravo ter naša obstoječa socialna zakonodaja, Jože Tomc, sodnik.
8. Glavni socialni problemi Slovenije, Rudolf Smersu, pravni referent OUZZD.
9. Strokovne organizacije, njih pomen in namen, Jože Langus, ravnatelj trošarinskega urada.
10. Vodstvo strokovnih organizacij, Milko Piri-h, uradnik OUZZD.
11. Akcijska tehnika Strokovnih organizacij, Francé Preželj, referent D. Z.
12. Delavsko združništvo, dr. Emil Čeferin.
13. Slovenščina, Vinko Beličič, absolviran filozof.
14. Govorništvo, Pavle Verbič, prof.
15. Dopisništvo, Jože Peterlin, diplomiran filozof.
16. Računovodstvo s knjigovodstvom, Franjo Sič, prof.

Šola učence popolnoma zaposli, ker je v sorazmerno kratkem času dobrih dveh mesecev treba predelati ogromno tvarine.

Red v šoli in disciplina je vzorna, tudi zanimanje učencev za predmete je vzgledno. Splošno mnenje prvih utisov o šoli je, da bo šola v odlični meri dosegla svoj namen in da bo delavski stan od nje imel velike koristi. Tako plodonosen, kakor je naložen denar za stroške te ustanove, je komaj še katerikoli drugi aranžman naše stanovske zbornice.

Delavska stavbna zadruga

Organizacijski delavci v vrstah ZZZD gledajo življenje tako kakor je. Zavedajo se, da ni zadosti delavca strokovno organizirati in se s pomočjo strokovne organizacije boriti za izboljšanje njegovega socialnega položaja. Radi čim popolnejše praktične pomoči organiziranemu delavstvu mora pokretaš skrbeti tudi za to, da z raznimi stranskimi ustanovami podpre zdrave težnje delavstva in pomaga sgraditi po programu stanovske organizacije.

Iz teh vidikov je bila koncem lanskega leta ustanovljena »Delavska stavbna zadruga« v Ljubljani. Naloga te zadruge je, da pomaga vrednim in potrebnim članom našega pokreta do lastnih domov. Vemo, da sedanjí časi takim nalogam niso naklonjeni, vendar nas to ne sme strašiti. V časih, ko razni elementi izrabljajo težke zunanje politične prilike zato, da delajo zmede ter delajo vtis negotovosti, je še prav posebno potrebno, da z načrtnim delom, ki kaže desetletja naprej in zahteva vero v trajnost, gospodarske zadruge delajo z nezmanjšano marljivostjo.

Delavska stavbna zadruga zato snuje načrte, kako po večjih industrijskih krajih Slovenije sistematično v razdobju nekaj let zgraditi delavske kolonije. Prav tako zasleduje ta zadruga cilj, da v primernih legah kupi ali zgradi posebne delavske domove za oddih in za razvedrilo delavskih družin. Ti počitniški delavski domovi naj bi nosili prav posebno določno znak naše pozitivne stvariteljske sile in zdravega pogleda na življenje.

Ob trdni vztrajni volji vodstva zadruge smemo pričakovati, njenih bodočih uspehov. Prepričani smo, da bodo po nekaj letih ti uspehi dokaj vidni in dokaj razveseljivi.

Delokrog te stavbne zadruge se razteza na teritorij celotne slovenske banovine in more zato postati njen član vsak delavec v naši ožji domovini, če ga odbor zadruge sprejme.

Znamenje, da je bila zadruga potrebna, je tudi v tem, da se že sedaj obračajo številni delavci in delavke na centralo ZZZD s prošnjo, da bi jih zadruga sprejela v članstvo in da bi jim pomagala pri gradnji lastnih stanovanj. Opozarjamo danes vse one, ki bi se hoteli pri zadrugi včlaniti in ki o njej potrebujejo kakršnihkoli pojasnil, da naj te informacije ne iščejo neposredno pri centrali ZZZD, marveč naj se obračajo direktno na delavsko stavbno zadrugo, z. z. o. z. Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

Mi našemu delavstvu zadrugo toplo priporočamo, da jo podpro tako s svojim pristopom v njeno članstvo kakor tudi s svojo propagando za njo.

Anketa o minimalnih mezdah nameščencev in trg. sotrudnikov

Za nameščence in trgovske sotrudnike v Sloveniji niso določene minimalne mezde, ker banska naredba o minimalnih mezdah z dne 1. avgusta 1937. ureja le delavske minimalne mezde. Statistika kaže, da prejema v Sloveniji 54.7% trgovskih sotrudnikov manj kot din 4.50 na uro. Od onih, ki dela do 10 ur dnevno, znaša ta odstotek celo 77.8%. Od ostalih zasebnih nameščencev v Sloveniji jih 20.75% zasluži komaj 5 din in še manj na uro.

Anketa delodajalskih in delojemalskih predstavnikov o prilagoditvi mezd in nameščenskih prejemkov naraščajoči drugini, ki se je vršila 5. dec. 1939. pri kr. banski upravi v Ljubljani, je sprejela med svoje sklepe tudi načelo nameščenskih minimalnih mezd. Na tej načelni osnovi je nameščenski odsek Delavske zbornice v Ljubljani ob sodelovanju nameščenskih strokovnih organizacij izdelal naslednji predlog za določitev nameščenskih minimalnih

mezd, ki naj bi z banovo naredbo dobil obvezno moč:

1. za trgovske sotrudnike naj se določi minimalna mezda din 4.50 na uro;
2. za ostale zasebne nameščence pa naj se določi minimalna mezda din 6.— na uro.

Ako bi banova naredba te predloge Delavske zbornice v Ljubljani osvojila, bi bilo deležnih izboljšanja svojih prejemkov najmanj 70% vseh trgovskih sotrudnikov v Sloveniji in preko 25% ostalih zasebnih nameščencev.

Iz tega je pač najbolj razviden težak sedanjí položaj trgovskih sotrudnikov in zasebnih nameščencev ter socialna važnost teh prizadevanj slovenske Delavske zbornice.

Vsak delavec mora biti organiziran!

Pravica mora zmagovati!

V nekaterih krajih, tako tudi v Limbušu, so vinogradniki v svoji togoti nekako »raztrgali svoja oblačila« in se zakleli, da bodo »tem prokletim viničarjem« že pokazali, kako se diktira, koliko naj jim plačajo za njihovo delo, kakšne naj bodo pogodbe in podobno. Za vsako reč že tirajo svoje viničarje kar na komisijske, kjer običajno z viničarjem ne drži nikdo drugi, kot edini samcat njegov zastopnik. Zgodilo se je, da so viničarjeve priče kot ljudje, občani in državljani, na ukaz predsednika komisije morali iz občinske pisarne na sneg in mraz, vinogradnikov veliki pes pa je smel ostati navzoč pri razpravi.

Vinogradnica ga. dr. Mara Gorišekova je tudi tožila svojega viničarja tov. Domadenik Antona pred viničarsko komisijo zaradi žalitve, ki bi jo bil izrekel njegov brat Franc na naslov predložene pogodbe in ki jo je smatrala za tako hudo, da je zahtevala takojšnjo službeno odpoved in izselitev.

Viničarjev zastopnik tov. Rozman Peter je dokazoval, da obtožena žalitev ni takšne narave, da bi bilo opravičeno, viničarju službo odpovedati. Toda zastopnik vinogradnice g. Majer Janko, predsednik komisije in advokat dr. Gorišek sta vztrajali pri svoji zahtevi, da je viničarja obsoditi na predčasno izselitev. Tako se je tudi zgodilo: z večino glasov viničarske komisije. Viničarjev zastopnik pa je proti tej razsodbi vin. komisije napravil na srezko načelstvo priziv, s katerim je tudi zmagal in dosegel, da se je krivična razsodba razveljavila in viničar ostane še naprej v svoji dosedanji službi. V ilustraciji razmer, kaj vse bi radi z viničarji počenjali in v pravni pouk vsem, ki se v današnji borbi za viničarske pravice udeležujejo, objavljamo besedilo odločbe srezkega načelstva — točno po izvorniku. Glasi se:

Srezko načelstvo Maribor, desni breg, dne 29. XII. 1939.

Štev. 24246-5.

Domadenik Anton, viničar, pritožba zoper sklep viničarske komisije.

O d l o č b a

Pravočasno vloženi pritožbi Domadenik Antona, viničarja iz Hrastja, občina Limbuš, zoper odločbo viničarske komisije pri

POTRDILA ZA 50% POPUST

pri rednih gledaliških predstavah v ljubljanski dramati in operi dobe delavci in delavke v knjižnici Delavske zbornice v Ljubljani (uradne ure vsak delavnik od 10. do 12. ure dopoldne in od 5. do 8. ure zvečer). Nepoznani se morajo legitimirati. Potrđilo velja za vsako določeno predstavo in za vsakega posameznika. Za svoje ne velja ta ugodnost. Privatni nameščenici tega popusta niso deležni.

Za ureditev položaja gostinskih nameščenecv

Od Delavske zbornice v Ljubljani smo prejeli:

V petek, dne 12. t. m. se je vršila pri Delavski zbornici v Ljubljani informativna konferenca predstavnikov gostinskih podjetij in gostinskih nameščenecv, ki jo je sklicala Delavska zbornica v Ljubljani.

Namen te konference, ki so se je udeležili zastopniki vseh prizadetih organizacij, je bila izmenjava misli glede ureditve neurejenih mezdnih odnosov v gostinski stroki.

Predmet razpravljanja sta bila predvsem dva predloga gostinskih nameščenecv:

1. Določitev minimalnih mezd za nameščenecv gostinske stroke. Kakor znano, je namreč banska naredba o minimalnih mezdah z dne 1. avgusta 1937. gostinske nameščenecv izrecno izvzela iz kategorij, za katere je omenjena naredba za področje Slovenije določila minimalne mezde.

2. Naravnane službenih prejemkov nekvalificiranih pomožnih moči v gostinski stroki naravam draginje. Konferenca je pokazala živo potrebo, da se omenjenih dvoje neurejenih vprašanj gostinskih nameščenecv čim prej zadovoljivo uredi. Konferenca se je zaključila s sklepom, da bo zveza gostinskih nameščenecv skupno z Delavsko zbornico v Ljubljani v kratkem pripravila potreben predlog za ureditev omenjenih dveh perečih vprašanj, ki težiata gostinske nameščenecv.

občini Limbuš z dne 14. XI. 1939 št. 4668-3, s katerim se mu je radi prestopka po § 25 točka d) viničarskega reda predčasno odpovedalo službeno razmerje ter izreklo, da se mora do 2. II. 1940 izseliti na osnovi določil §§ 32 in 44 uredbe o službenem razmerju med vinogradniki in viničarjem

ugodim

ter izpodbijano razsodbo kot zakonito razveljavljam.

Razlogi:

Glasom zapisnika o seji viničarske komisije ter vloge vinogradne gospe Gorišek Mare, z dne 8. XII. 1939, je viničar Domadenik Anton vrnil oskrbniku Štraku Mihaelu pogodbo z besedami: »S tem si lahko rit obrišejo.« Viničarska komisija se je postavila na stališče, da je s tem podana občutna žalitev, ki jo v smilu § 25 točke d) viničarskega reda izkazuje, da ne zadostuje za predčasno odpoved službenega razmerja vsaka žalitev. temveč da mora ta žalitev biti občutna. Pri tem odgovarja viničar v smilu določila zadnjega odstavka cit. §. tudi za dejanja svojih delovnih moči in drugih družinskih članov. Brez dvoma odgovarja torej v danem primeru viničar Domadenik Anton in za izjavo svojega brata Franca. Glasom soglasne izjave, ki sta jo podala pri zaslišanju na tuk. srezkem načelstvu Domadenik Anton in Štraku Mihael, je le brat Domadenik Franc, ko je pregledaval osnutek nove viničarske pogodbe, isto vrnil bratu

z izjavo »To je za rit brisat«. Ta žaljivka je bila torej izrečena med brati in namenjena v vednost bratu. Ali gre za občutno žalitev je treba nadalje presoditi tudi po šolski izobrazbi in inteligenci osebe, ki jo je izrekla. Upoštevajoč dejstvo, da je le brat viničarja, torej preprosti delavec, bratu nasproti izrekel to neprimerno kritiko sicer dobrega osnutka pogodbe, je srezko načelstvo mnenja, da v danem primeru ne gre za tako občutno žalitev gospodra, ki bi upravičevala ukinitve službenega razmerja. Nadaljna pritožba je v smislu določila § 32 viničarskega reda nedopustna.

Taksa po t. p. 6 zakona o taksah v znesku 30.— din je plačana in v kolekih uničena na pritožbi.

O tem obveščam:

1. Domadenik Antona, viničarja v Hrastju.
2. Gospo Maro dr. Goriškovo, soprogo odvetnika v Sv. Lenartu, Slov. G.
3. Viničarsko komisijo pri občini Limbuš.

Srezki načelnik:
Žig. Podpis.

Nima pa to namena zasmehovati sedaj vinogradnico, ali dotične člane viničarske komisije, ki so predmetno razsodbo izrekli, pa jim ni obveljala, marveč namen je podati pravno objasnilo, da se vsaka žalitev še ne more smatrati kot huda žalitev, da bi takoj leteli z viničarjem že na komisijo in: vun iz kože! Ravno pojmo o hudi ali nehudi žalitvi je zelo važen, do sedaj pa docela še neobdelan.

Za stavbinsko delavstvo

jih izdatkov iz naslova povečanja mezd.

Sklenitev nove kolektivne pogodbe je odvisna od povoljne rešitve tega vprašanja in od sklenitve kolektivne pogodbe je odvisen miren razvoj in napredek v gradbeni stroki v Sloveniji, ki je zlasti v današnjih težkih in negotovih časih v interesu prav vseh prizadetih: delodajalcev, delavstva in oblasti.

Inenem podpisnikov pogodbe in sicer:

- Ljubljanske inženjerske komore, Ljubljana
- Združenja zidarjev mojstrov in studenčarjev, Ljubljana,
- Združenja pooblaščenih graditeljev za Dravsko banovino, Ljubljana,
- Združenja tesarskih mojstrov, Ljubljana,
- Jugoslovanske strokovne zveze, Ljubljana,
- Zveze združenih delavcev, Ljubljana,
- Saveza gradjevinarskih radnika, Ljubljana,
- Narodne strokovne zveze, Ljubljana,

apeliramo na Vas, gospod ban, da blagovolite z vsem Vašim vplivom pri kr. vladi, zlasti pa pri gg. ministrih za za gradbe in finance, podpreti skupen predlog delodajalcev in delojemalcev gradbene stroke, ki se glasi:

»Predpisi za oddajo javnih del, zakon o državnem računovodstvu in predpisi o otvarjanju kreditov za javna dela ter vsi ostali predpisi, ki so v zvezi z javnimi deli naj se spremene v toliko, da se v vse pogodbe o prevzemu javnih del vstavi posebna klavzula, ki bo priznala prevzemniku dela povračilo večjih izdatkov za delavske mezde od v

Knjižnica Delavske zbornice

V LJUBLJANI

se je v preteklem letu prav lepo razvijala. Dočim so burni dogodki po svetu v l. 1939 močno vplivali na ljudi, da so brali toliko več časopisov kakor knjig, se zdi, da so ljudje lani že prestali »živčno vojno«, se vživeli v položaj in začeli spet pridneje posegati po knjigah, posebno po pripovedni in aktualni politični literaturi. Tako je ljubljanska knjižnica Delavske zbornice izposodila 59.802 knjigi, od teh 5.555 znanstvenih, po jezikih pa 30.058 slovenskih, 1.472 srbsko-hrvatskih, 27.629 nemških in 643 francoskih in drugih. Zanimanje za knjigo raste, čeprav je na mednarodnem knjižnem trgu znaten zastoj v izdajanju novih del. V knjižnico se vpišejo dnevno povprečno po trije novi člani.

V MARIBORU

je izposodila lani 33.977 knjig, od teh 1.210 znanstvenih. Odstotek znanstvenih knjig je torej v Mariboru precej nižji, kar je naravno, ker je v Mariboru manj inteligentnih slojev. Mariborska knjižnica Delavske zbornice je v začetku tekočega leta izdala tiskan seznam slovenskih in drugih slovanskih knjig, kar bo še bolj pripomoglo k njenemu razmahu.

V CELJU

je začela poslovati šele v pozni jeseni, zato o njej še ne moremo podati letnega poročila. Upamo, da bo sledila v napredu ljubljanski in mariborski knjižnici.

DELAVSKE KNJIŽNICE PO DEŽELI so tudi deležne podpore Delavske zbornice, ki jim posoja knjige iz svojih glavnih knjižnic. Tako je začela poslovati n. pr. knjižnica v Murski Soboti.

proračunih kalkuliranih, v vseh onih primerih, ko se obstoječe mezde s kolektivnimi pogodbami zvišajo, odnosno povračilo večjih izdatkov v slučaju podražitve gradbenega materijala.

Poleg tega izrekamo na naslov kr. banske uprave še en apel:

Za leto 1940 naj se ukrene vse, da bo kolektivna pogodba veljavna odnosno obvezna tudi za vse samoupravne oblasti, ustanove, privatnike itd., ki izvajajo gradbena dela v lastni režiji ter da se bo pri vseh gradbenih delih, ki jih izvajajo javne ustanove, kalkulirala mezda po kolektivni pogodbi.

G. ban je delegaciji obljubil, da se bo zavzel za povoljno rešitev predloga glede spremembe predpisov o oddajanju javnih del.

Glede šušmarstva je podčrtal, da je kr. banska uprava že opetovano izdala stroga navodila za pobijanje šušmarstva, odločneje pa bo mogla podvzeti po prenosu kompetec za dravsko banovino.

Končno je izjavil, da je že predložil pristojnim ministrom sklep ankete, ki se je vršila dne 5. 12. 1939, da se poviša osnovna mezda od din 2.— na din 3.— in to obvezno za vso državo.

Odbor, ki je bil določen na pogajanjih za podaljšanje obstoječih odnosov sklenitev nove kolektivne pogodbe za stavbno delavstvo je sedaj sestavil še spomenice za centralne oblasti v Beogradu ter poskrbel za sprejem posebne delegacije pri odločujočih ministrih. Tozadevna intervencija se je izvršila te dni ob sodelovanju predstavnikov delodajalcev in delavstva iz Hrvaške in Srbije.

Jubilejna podpora ponesrečenim delavcem

Že lansko leto je ravnateljstvo OUZD v Ljubljani na svoji deveti seji sklenilo, da se proslavi 50-letnica nezgodnega zavarovanja na ta način, da se tako zvana likvidacijska imovina bivših bolniških blagajin v Sloveniji in Dalmaciji, v kolikor spada v nezgodno panogo, razdeli in porabi v različne koristne svrhe.

Te dni je OUZD v Ljubljani prejel od Osrednjega urada v Zagrebu obvestilo, da se sme likvidacijska imovina porabiti na sledeči način:

1. Dovolj se izplačilo enkratne pomoči starim rentnikom Slovenije in Dalmacije, ki so nad 20% nesposobni za delo, ki so se ponesrečili pred letom 1922, kakor tudi vsem družinskih rentnikom, in sicer v višini decembrskega izplačila rente in draginjske doklade.

2. Dovolj se, da se ostanek imovine pokrajine Slovenije in Dalmacije razdeli takole: Slovenija dobi 81.87%, banovina Hrvatska (za Dalmacijo) dobi 15,01%, zetska banovina (za Boko Kotorsko) dobi 3.12%.

3. Dovolj se, da se denar, namenjen za Slovenijo, porabi takole:

a) 1.000.000 din za gradnjo bolnišnice ali pa paviljona za zdravljenje ponesrečenecv;

b) 150.000 din naj se porabi za preprečevanje nesreč pri delu.

c) 75.000 din se dodeli društvu »Delovna skupnost« za preprečevanje nezgod na ozemlju dravske banovine.

Ostanek se mora porabiti za stare rentnike na področju Slovenije.

Naša borba - naša rast

Litija

V nedeljo dne 21. t. m. popoldne se je vršil v dvorani Društvenega doma občni zbor naše krajevne podružnice ZZD.

Občni zbor je vodil predsednik tov. Prebil Ivan ml., Po poročilih odbora je povzel besedo zastopnik centrale tov. Breznik, ki je navzočim delavcem in delavkam dokazoval potrebo discipline, solidarnosti in borbenosti članstva, ker je od teh činiteljev odvisen uspeh v borbi za boljšo bodočnost delavstva. Dokazal je tudi, da je iz takega članstva, ki se zaveda svojih pravic in dolžnosti do organizacije, more iziti odbor, ki lahko uspešno vodi podružnico ter le skupnost takih podružnic napravi organizacijo tako, kakršna mora biti. Povdarjal je, da delavstvo v svojem boju ne sme kloniti, temveč mora biti vedno pripravljeno, da se odločno zavzame za to, kar mu gre, kar je zlasti potrebno v današnjem času, ko bi kapital rad prevladal bremena vojne na delavski stan ter vojne prilike rad izkoristil za svojo obojgitev in obubožanje množic. Delavstvo tem poskusom bo napravilo konec le, ako bo strnjeno v močni strokovni organizaciji stalo neomajano na braniku svojih stanovskih pravic.

Delavstvo je sprejelo izvajanja govornika z navdušenjem in sklenilo se še bolj trdno oklepiti naše ZZD. Nato je bil izvoljen novi odbor s tov. Lenarčičem na čelu, ki je obljubil, da bo zastavil vse sile za izboljšanje položaja litijskega delavstva.

Mislinja

Občni zbor naše podružnice bo na Svednico, t. j. 2. februarja 1940 ob 9. uri popoldne v gostilni Iršič. Na občni zbor pride tudi zastopnik centrale in opozarjamo zato nanj že vnaprej vse naše člane, da se ga polnoštevilno udeležijo.

Topolščica

Naša podružnica bo imela svoj 1. redni občni zbor v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri popoldne v Gasilskem domu, nakar že vnaprej opozarjamo vse naše člane in prijatelje.

Groblje

Opozarjamo vse člane, da se občni zbor naše podružnice vrši 28. t. m. ob 1/2 10. uri popoldne v Društvenem domu v Grobljah. Ta dan naj tudi vsi člani plačajo zaostalo članarino. Kdor tega ne bo storil in je v zaostanku več kot 3 mesece, se briše iz članskega imenika.

Pred dobrim tednom se je od nas poslovil naš vseletni član, tov. Klekl Štefan in odšel v svoj rojstni kraj, v Prekmurje. Želimo mu na novem mestu obilo sreče, obenem pa želimo, da se še vnaprej udeležuje kot dober in agilen član ZZD.

Kamniško okrožje

Vse člane okrožnega odbora obveščamo, da se vrši okrožna seja 28. t. m. ob 9. popoldne pri Barici v Kamniku (Kamniški dom).

Hoče

Vabimo vse naše tovariše na naš drugi občni zbor, ki bo v soboto, dne 3. februarja zvečer v Slomškovem domu v Hočah. Vabimo tudi tiste, ki pravijo, da ZZD nič ne dela, ker bodo imeli na tem občnem zboru priliko slišati, kaj dela in kakšen pomen ima naša ZZD.

Kranj

V dvorani Ljudskega doma v Kranju je bil v nedeljo velik shod katoliškega delavstva, organiziranega v ZZD. Ta shod pomeni javno manifestacijo za delavske pravice. Delavstvo se je zavedlo važnosti tega shoda in je zato prihitelo nanj v častnem številu.

Na shod so med drugimi prišli in na njem govorili tudi mestni župnik in dekan g. Matija Škrbec, senator g. Brodar, dr. Megušar Anton, centralo pa je zastopal tov. Kralj France. Najprej je nastopil zastopnik centrale tov. Kralj in v jedrnatih besedah razložil splošni delavski položaj in potrebo po ustanovitvi ZZD. Naslednja govornika sta bila mestni dekan g. Škrbec in senator g. Brodar. Slednji je čestital, da se je delavstvo zbralo v tako lepem številu, razvil nekaj misli o prizadevanjih sedanje vlade, da se izboljša delavski položaj, ter končal svoj govor z željo, da je treba organizirati močno in enotno delavsko organizacijo. Kot zadnji govornik je nastopil kranjski odvetnik dr. Megušar, ki je obravnaval položaj delavstva v kranjskem okraju in v jasnih besedah pokazal, da je izboljšanje možno doseči le tedaj, če se ustali zunanjepolitični položaj in če se tudi končno uresniči mi-

sel o ustanovitvi banovine Slovenije. Shod je končal predsedujoči z željo, da bi misli govornikov obrodile bogate sadove.

Maribor

Delavska zbornica v Ljubljani je naslovila na upravo Narodnega gledališča v Mariboru prošnjo, naj omogoči tudi nižjim delavskim in nameščenskim slojem obisk pri predstavah s tem, da jim nudi 50% popust pri vstopnini.

Uprava Narodnega gledališča v Mariboru, je sedaj z rešitvijo te prošnje, pokazala veliko razumevanje za nižje delavske in nameščenske sloje, ter nudi Delavski zbornici »bloke« katerih cena približno odgovarja 50% popustu. Bloki se dobe med uradnimi urami v knjižnici in ekspozituri Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica 9-1. Da pa se preprečijo eventualne zlorabe, sporočamo, da so upravičeni do teh blokov samo delavci in nameščenci člani knjižnice Delavske zbornice v Mariboru, in člani strokovnih organizacij, ki se izkažejo z legitimacijo.

Laško

V nedeljo 21. t. m. smo imeli uspeli prvi občni zbor, katerega so se udeležili skoraj vsi člani naše podružnice. Izvajanja zastopnika centrale tov. Luzarja, katera smo si vzeli na znanje, kot nalogo za bodoče delo v naši podružnici, moramo izpeljati tako, da bo slernerni delavec, razen par naših organizacijskih, v vseh in političnih nasprotnikov, v naših vrstah.

Novi odbor bo imel mesečno redne seje, na katerih se bodo obravnavala vsa vprašanja tukajšnjih delavcev, zato pozivamo vse člane, naj sporoče vse svoje težkoče odboru, predvsem tov. tajniku ali predsedniku, da se zadeva hitro reši in da avtomatično ne zastara. Vsem, ki ste pridobili novih naročnikov za naše glasilo »Slov. delavca«, se novoizvoljeni odbor zahvaljuje. Potrudite se tovariši delavci in delavke, da dobite vsak vsaj dva člana, ker le tako nam je zagotovljena tudi lepša bodočnost, to se pravi uspeh v organizaciji bo, kadar bo ista močna, 100% v vsakem podjetju.

Zabavljajem pa, ako se bodo še pojavili, pa povejte, da nas katoličane ni sram biti v organizaciji, v kateri sodeluje vsa slovenska katoliška skupnost. Poleg tega pa se zavedamo, da bomo rešili vsa socialna vprašanja le potom organizacije, katera stoji na temelju resnice in pravice.

Slovenjgradec

»Slovenec« z dne 13. januarja 1940 je poročal, da najslabše plačuje delavce v Slovenjgradu tovarna meril, katere lastnik je g. Mikolič. Čudili smo se, da je »Slovenec« prinesel članek o delavcih, nad katerimi vlada železna disciplina in katerim se godijo tudi krivice. Do danes še noben časopis ni prinesel kaj od naše tovarne. Delavci, ki so bili poklicani na orožne vaje, niso prejeli plačila, ki jim pripada po zakonu, za čas odsotnosti. Kateri pa je to zahteval, je dobil knjigo, čuditi je bil dalj časa zaposlen kot 1 leto. Vsak pa, katerikoli se je strokovno organiziral in se včasih malo postavil za svoje pravice, je bil takoj odpuščen. Vendar pa je sedaj naša strokovna organizacija prodrla v to tovarno in nas je že lepo število organiziranih. Da nam je organizacija res potrebna Vam bom opisal sledeči primer: Pri nas je bila zaposlena delavka Trbovšek Marija, ki je za borih 2 dinarja na uro 3 leta zvesto služila svojemu gospodarju. Ker pa je zahtevala plačilo 4 delovnih ur kot nadure, je dobila 14 dnevno odpoved. Podjetje je s tem pač pokazalo pravi socialni čut do delavcev, ko je poglano na cesto Trbovškovo, ki poleg svojega brata, ki istotoliko zasluži, vzdržuje 11 člansko družino. Kakor smo sedaj zvedeli, bo zadeva gotovo še imela svoje odmeve pri oblasti. Radi tega pozivam vse sodelavce, da vstopijo v strokovno organizacijo ZZD, ker le v skupnosti je moč. Edino strokovna organizacija nam bo lahko izboljšala naše položaje in nas tudi zaščitila, da nas podjetnik ne bo mogel kar tako metati na cesto. Prihodnjic pa se bom oglasil še z drugimi novicami.

Delavec tovarne meril.

Sv. Lourenc na Pohorju

Ker nekateri delavci pri nas ne razumejo še, zakaj bi se naj organizirali in kakšen pomen bi imela za nje organizacija, priobčujemo sledeči članek:

Odkar je smučanje zavzelo važno mesto v športu je postal tudi naš okraj bolj živahen pozimi, ko prihajajo smučarji iz mest, da si utrjujejo živce ter okrepe pljuča v svežem gorskem zraku.

Tudi naši lesni in gozdni delavci se naučijo vožnje, ko prevažajo drva in hlode

iz planine v dolino. To delo je precej naporeno, zlasti še letos, ko je bilo premalo snega in je cesta gladka, je treba velike previdnosti, če hoče zvečer zdrav in s celimi sanmi priti domov. Ker je to delo težko in tudi več ali manj nevarno, zato je že od nekdaj boljše plačano. Delavci se navadno pogodijo z delodajalci za plačo od klatre drv ali od 3. za hlode. In ravno tu se vidi, kako bi bila potrebna skupnost in medsebojna vez med delavci. Zanimivo je, da so delavci pri nekem lastniku drv letos za manjšo plačo šli vozit, kakor lani, čeprav je letos živež dražji. Če bi se delavci združili v organizacijo, kakor so združeni podjetniki, lesni trgovci in kmetje v svojih združenjih ter bi se od časa do časa posvetovali o raznih potrebah, bi se marsikaj izboljšalo, tako pa vleče vsak sam zase in večkrat v lastno škodo.

Seveda, če bi se socialna pravičnost med delojemalci in delavci izvajala sama od sebe, kakor je tako lepo razložena v papeževih okrožnicah, potem bi morali tudi naši delodajalci in lesni trgovci sami od sebe zvišati delavcem plače toliko %, kolikor so se cene lesu dvignile, zlasti še sedaj, ko so se cene živežu podražile in je prizadet najbolj delavec.

Mi ne bomo rovarili s prevratneži in komunisti, a za pravičnost se moramo potegovati, sebičnosti sicer ne bomo odpravili iz sveta, a omejimo jo pa lahko, zato bomo povedali povsod svoje mnenje. Kjer se pa pravičnost kljub vsemu tepta, tam pa je maščevalc Bog.

Saj je znano, da tam, kjer se v tem oziru dolžnosti katoličanov kršijo, tam so najbolj ugodna tla, da se širi komunizem.

Vuhred

Takih sestankov, kakor je bil v nedeljo, 14 t. m. si še želimo. Predvsem pa se moramo zahvaliti centrali, da nam pošlje delegata, ki pozna naše težko življenje in ki zna narediti program za lepo bodočnost. Že parkrat je bil tov. Rozman Peter pri nas, pa tako poučljivega predavanja še ni imel, kakor v nedeljo, za kar je žel tudi splošno odobravanje. Mi se dobro zavedamo dolžnosti do organizacije, to je dokazal nedeljski sestanek in ne bomo nikdar pustili, da bi zastopal naše delavstvo nekdo, ki nima zato legitimacije, to je tisti, ki se že dalj časa vsiljuje po naši dolini kot odrešenik in organizator iz marksističnih vrst.

Naš sodelavec tov. Gratej je že zbrisal iz spomina terjatev od podjetja din 1000.-. Tovariš Rozman kot zastopnik centrale, pa je vse mirnim potom uredil in mu je naša podružnica zato, da je dobil tov. Gratej že izplačanih 1000.— din, zelo hvaležna.

Res smo odrezani nekako od sveta, nam pa nosi vest o vseh najvažnejših političnih zadevah in borbi delavstva naš »Slov. delavec«, ki se je pri nas že zelo razširil, kar je edino prav in upamo, da bo prišel v tem letu že slehernemu delavcu v roko.

Tukaj pri nas je neko podjetje, ki ne pozna nedelje. Delavci morajo delati v nedeljo, pa ne dobijo nadurne plače. Opozarjamo dotično podjetje, da se pravočasno spomni, da je nedelja Gospodov dan, naj denegjo roke na prsa in naj se poboljšajo, dokler je še čas.

Po naši dolini vleče precej severni in mrzli veter, tako da človeka kar strese, ko pride ven. Pa se gospodje nič ne strahajo tega mraza. Kljub temu še bolj vestno gonijo delavce na tisti divji ples. Zato ni čudno, da se že sedaj potelin smeje gospodovi zapuščini, kaj šele ob 12. uri!

Poglejmo malo po hribih in še malo po planinah! Tukaj gre hlapec oziroma konjar zjutraj po temi od doma in pride zvečer pozno, ves moker in lačen domov. Je moker, pa se nima, kje posušiti, so kmetje, ki vsak drugi ali tretji dan zakurijo peč, da je malo mlačna, pa se morajo ti reveži v vlažnem hlevu sušiti in spat. V nekaterih hlevih je pa moko, da do kolena gaziš gnojnico. Ni čudno, da si marsikateri nabere bolezen! Poglejmo njih plače! Imajo od 100—200 din na mesec, od tega si mora še opoldne kupiti južino, kje pa je obleka in obutev? Prosimo, da bi se malo pogledalo na kmečke delavce, ker ti so najbolj slabo plačani! Prosimo, zaščitite tudi kmečkega delavca!

Vevče

V nedeljo, dne 4. februarja 1940 se vrši ob 3. uri popoldne v Prosvetnem domu v Sostrem redni letni občni zbor naše skupine s sledečim dnevnim redom:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. poročila odbornikov,
3. poročilo nadzorstva,
4. poročilo centralnega zastopnika,
5. volitve novega odbora,
6. razgovor o volitvah in postavitve

kandidatne liste za volitve obratnih zaupnikov,

7. slučajnosti.

Prosimo cenjeno članstvo, ker je občni zbor izredne važnosti, da se ga polnoštevilno udeležite.

Tobačni delavci

V četrtek dne 18. januarja se je vršil občni zbor strokovne organizacije tobačnih delavcev ZZD v Zadrugi kleti na Kongresnem trgu ob prav lepi udeležbi članstva. Občnega zbora se je udeležil tudi tov. Smersu Rudolf bivši poslanec, ki nam je v izbranim govoru pojasnil današnji težki gospodarski položaj v katerem se nahaja država radi vojne v svetu. In za kaj ni prišlo do izboljšanja položaja monopolskih delavcev. Vendar je upanje, da bodo merodajni činitelji uvidevali težak položaj v katerem se nahajamo in ugodili našim zahtevam, za kar se mu je članstvo z aplavzom zahvalilo za njegova odkrita izvajanja. Centralo je zastopal tov. Kralj France, ki je v ognjevitem govoru objasn timerodajni današnji težki položaj celotnega delavstva, ki je edino radi svoje nezavednosti v tako žalostnem stanju životarenja. Naj se delavstvo osamosvoji od današnjih laži delavskih organizacij in pristopa naj v ZZD, ki je v kratkih letih svojega obstoja s stvarnim delom dokazala, da se bori za dobrobit slovenskega delavstva. Delavstvo se je tov. Kralju za njegova izvajanja gromko zahvalilo.

Iz poročil posameznih odbornikov je razvidno, da je bil odbor vsestransko delaven in če ni popolnoma uspel ni njegova krivda. Odbor je imel 10 sej, dopisov odposlanih 49, prejetih 33. Sestanka sta bila dva. Blagajnik je poročal, da je bilo 7674 din dohodkov in 7028 izdatkov. Po poročilih se je izvolil sledeči odbor: Jemc Franc, predsednik; Rotar Ivan, podpredsednik; Vrhovec Ernest, tajnik; Hvale Maks, blagajnik. Odborniki: Petrič Alojzija, Sušnik Angela, Pavlin Albina, Dovič Mici, Strojčan Andrej, Malovrh Tone, Šerjak Anton, Jenko Marija, Suhadolnik Ana, Dobovšek Franja. Občni zbor je zaključil predsednik Jemc z pozivom na vstrajnost in disciplino, ki jo zahtevajo sedanji težki časi.

Še nekaj v splošnem. Kakor običajno vsako leto, radi pomanjkanja dela in kreditov je tudi letos prišlo do redukcij delavstva in to 22 delavk in 10 delavcev kar gotovo ni prijetno sredi zime biti postavljen na cesto. Prišlo bi pa kmalu do ponovne redukcije 40 delavcev in delavk. Da ni prišlo do redukcij se je napravil sporazum, da bo sezonsko delavstvo praznovalo vsaki poedini tedensko v mesecu in to do konca marca meseca, da se obdrži na delu prizadeto delavstvo kar je hvalevredno od sezonskega delavstva, ki je pokazalo socialni čut do bližnjega. Vse to je prišlo radi nezadostnih kreditov, da bi se delavstvo moglo ponovno zaposliti.

Vemo pa — da za vse to delavstvo kar je zaposlenega dosti dela in ne bi bilo treba praznovati ako bi bilo zadostnih kreditov. Zato apeliramo — zahtevamo — od merodajnih činiteljev, da preskrbijo zadostne kredite, ker delavstvo pri tako majhnih plačah, in sedaj še praznovanje po vrhu ne more živeti ker to ni življenje, temveč životarenje, posebno sedaj pri tej draginji ki je nastala. Še več — zahtevamo — da se plače primerno k draginji, ki je nastala povišajo. Obenem zahtevamo, da se obstoječi pravilniki monopolskega delavstva čimprej popravijo v smislu delavskih zahtev, kakor je bilo obljubljeno. Le zadovoljen delavec bo v redu vršil svojo službo in državljansko dolžnost. Nezadovoljen delavec je pa lahek plen ekstremnih elementov.

Zato pričakujemo od merodajnih činiteljev, da naše upravičene zahteve sprejmejo in jih storijo v dejanja.

Delavstvo od samih obljub ne more živeti.

Dol pri Ljubljani

Občni zbor naše podružnice bo v nedeljo dne 28. januarja 1940 ob 13. uri v prostorih g. Morela v Beričevem. Vsi člani in prijatelji vljudno vabljeni.

Slatina Radenci

V nedeljo ob pol 2. popoldne se vrši v gostilni Jurkovič redni občni zbor podružnice Zveze združenih delavcev. Dnevni red: poročilo odbora in nadzorstva, poročilo zastopnika zveze, volitve, predlogi in slučajnosti. Vsi slatinski delavci sigurno, na važen svoj občni zbor!

Viničarji

Vse skupinske funkcije kakor člane Stokovne zveze viničarjev tem potom obveščamo, da je naš strokovni tajnik že en teden odsoten in še bo do 15. marca t. l.; poslovanje v centrali se bo kljub temu vršilo naprej kakor dosedaj. Ni pa izključeno, da bo morda vendarle kaka poslovna zadeva, radi preobremenjenosti sedaj tudi tajniške posle vodečega člana načelstva, se za nekaj časa zamudila. Prosimo, da naj to morda prizadeti vzamejo na znanje. Načelstvo.

Zgornja Šiška se probuja...

Po daljšem času naj nam bo dovoljeno, da zopet enkrat spregovorimo v našem glasilu.

Mogoče misli kdo, da spimo ali komaj životarimo; o ne, saj bi lahko mnogo govorili, celo vpili bi lahko, prav po zgledu naših »pristnih slovenskih« strokovnih organizacij. Toda, naš namen ni brezplodno vpitje, kajti, vodi nas prepričanje, da bomo le in samo po temeljitem delu dospeli do cilja!

Delo! Naša podružnica vidi v njem res smoter svojega obstoja; mnogo dela je potrebno, da rešimo našega, slovenskega delavca tistih vezi, ki mu jih je nadela, večidel ne po njegovi krivdi, tuja neslovenska, od drugod plačana propaganda.

Mnogokrat se v zgodovini pojavlja dejstvo, da se najrazličnejši napor in uspehi (če jih smemo tako imenovati), ki niso bili vznikli iz korenin, iz naroda — predno se približajo svojemu dozdevnemu cilju — razblinijo v prazno, v nič! Zakaj? Nujno dejstvo je to! Ideja, porojena na tuji zemlji in uspevajoča pod tujim soncem, nikakor ne uspeva, niti more uspevati pod domačim nebom. V tujini bohotno — rastla rastlina, na naših tleh — ničvreden plevel, ki ga ob prvi priliki poteptaš in odvržeš s svoje zemlje kot gotovo zlo.

Prav takšen naravni proces opazujemo v zadnjem času tudi v življenju delavskih idej in strokovnih pokretov. Zlasti med našim narodom, predvsem med našim slovenskim delavstvom, so našle te tuje cvetke dokaj godna tla. Kako bi ne? Saj zemlja še ni bila obdelana — delavstvo neorganizirano, organizatorično nezrelo in kot tako sprejemljivo za vsako tujo novotarijo, tembolj, ker mu je le-ta slikala življenje v pestrih barvah, mu obetala pogače, kvašene s tujim zmojem...

Mnogo jih je naselilo! Še več je tistih, ki so razočarani. Ogromno onih, ki so pravočasno zagledali zeleni odsev luči, svetleče iz naroda!

Trdimo, da je bil proces porojen globoko v duši nepokvarjenega slovenskega delavca. Čez noč je ta odvrgl breme najrazličnejših rdečih in drugih spon, ter se svoboden in poln upov povrnil k narodu, iz katerega je iznikel! Uvidel je, da mu gomile obljud kaj malo koristijo; naveličal se je mnogoštevilnih borb, katere je moral vojevati — ne v svojo korist, pač pa, da zadosti skrivnim in dvomljivim namenom svojih furerjev in furerčkov — tujih plačancev!

Tudi naš Šišenski delavec je občutil podobne »dobrote« neslovenskega jarma. Deležni je bil vsega, le uspehov dela za njegovo korist ne! Izpolnjeval je dolžnosti, plačeval članarino, zato, da je imel čast rasti v rdeče žarečem okolju. Za vse to pa ni nič prejel. O pač, morda... prezirljiv nasmeji!

In kar je moralo priti, je prišlo. Iztrenil se je tudi on. Kaj hitro je našel pot; njegova smer je bila prava, saj je peljala naravnost do zelenega odseva luči, svetleče iz naroda! Sledil je zdravemu, narodnemu čutu in prispel v našo, mladostno, slovensko organizacijo; v katero edino kot Slovenec spada in ki je že nešteto dokazala, da ima odprte roke, za vsakega, tudi izgubljenega slovenskega delavca!

Vemo, da to nekaterim ni prav. Zavedamo se in veselimo smo, ko smo z našim mladostnim elanom prodrli Šišensko »rdečo linijo«. Utrdbe se rušijo, uspehi slede! Naše članstvo vedno narašča. Vedno več je iztrenzencev, ki zapuščajo rdečo mačeho in njene starikave generale; vedno več delavcev, pripravljenih za borbo za pristno njihovo stvar!

Takšna je danes, strokovno-organizacijska slika v našem kraju.

Današnje naše poročilo ne bi bilo po-

Občni zbor v Sladkem vrhu

V nedeljo 21. januarja so se zbrali v čakalnici, pri tovarni v Sladkem vrhu, na svoj redni občni zbor naši papirničarji. Udeležba je bila precejšnja kljub hudemu mrazu, kar dokazuje, da naš pokret ZZZD v tej tovarni vedno bolj prodira in podira rdeči marksizem. Delavci so spoznali vso njihovo »nedelavsko« politično demagogijo in jim obračajo hrbet. Samo v zadnjem tednu je pristopilo tu v ZZZD kar 28 novih članov. Celu vodilni od rdeče organizacije jim uhajajo. Vsa gonja kakor: »farški« »zelenci« ter razna zasmehovanja z »jugorasovci« jih več ne operejo pred delavstvom.

Občni zbor je otvoril in vodil agilni predsednik tov. Černič Franc. Podana so bila poročila blagajnika in tajnika. Poslovanje podružnice je bilo dokaj živahno. Za nadzorstvo je podal daljše poročilo tov. Unterlehner Ivan in je med drugim podčrtal tudi to, zakaj organizacija ZZZD v tej tovarni noče in ne more skupno nastopati z rdečo organizacijo. Ne mara podpirati njihove politike, katera zasleduje najprej razmah marksizma, potem še le kakšne drobtinice za delavstvo. Zborovalci so vsa poročila: odbora in nadzorstva, soglasno odobrili.

Pri volitvah so bili izvoljeni: Černič Franc predsednik, Vake Alojz podpredsednik, Unterlehner Ivan tajnik, Kristl Franc blagajnik in Kolarič Štefan gospodar. Za namestnike: Leopold Jožef, Knipič Franc, Pohorec Rudolf. V nadzorni odbor pa: Jeza Franc, Standeker Miha in Enčič Liza.

Nato je strokovni tajnik tov. Rozman Peter pozdravil občni zbor v imenu centrale ZZZD in prešel na svoja izvajanja. Delavstvo tovarne za papir in lepenko v Sladkem vrhu je po organizaciji Zveze združenih delavcev podvzelo mezdnogibanje, katerega glavne smernice so: povišanje urne mezd za 50 para na uro, odprava rednega dela ob nedeljah in zapovedanih praznikih in sklenitev nove kolektivne pogodbe. Povišanje plač narekuje splošna gospodarska nujnost radi druginje, ki je v odstotkih na deželi vsepovsod višja, kakor pa v mestih. Na deželi ne obstojajo sploh nobena tržna nadzorstva nad kakovostjo blaga, ki se kupuje in nobena kontrola radi cen samih. Delavstvo v industriji podeželja je mnogo bolj prizadeto, zato tudi mnogo bolj upravičeno zahtevati povišanje mezd. Mnoge tovarne so svojem delavstvu mezde že povišale, samo tukaj še ne. Glede odprave nedeljskega dela je važno podčrtati, da pri nas ne moremo trpeti takšnega go-

polno, če ne bi omenili delavstva podjetja »Peterca«. Med seboj so sklenili in korporativno pristopili v našo ZZZD. Dokazali so, da je moč njihovega treznega presojanja in organizatorične zrelosti na delavstvu potrebni višini. Mi jim ob tej stanovski zavednosti iskreno čestitamo.

PODRUŽNICA ZZZD — ZG. ŠIŠKA:

V nedeljo 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih gostilne Zajec na Vodnikovi cesti, redni mesečni sestanek. Na sestanku govori kot zastopnik centrale, podpredsednik iste, tov. Pirih Milko. Za tov. člane udeležba obvezna, prijatelji prijazno vabljeni.

Uabilo

na izredni občni zbor Viničarske kreditne zadruge v Ljutomeru, ki se bo vršil na Svečnico, t. j. dne 2. februarja 1940, ob 9. uri dopoldne v Viničarskem domu v Ljutomeru.

Dnevni red:

1. Poročilo podnačelnika;
2. Dopolnilne volitve članov načelstva v smislu novih pravil zadruge.
3. Slučajnosti.

V smislu § 41. še sedaj veljavnih pravil podpisane zadruge morejo biti zadržniki zastopani po drugih zadržnikih na podlagi zakonito napravljenih pismenih pooblastil.

Opozarja se zadržnike, da so strogo obvezni občnega zbora se udeležiti, in nadalje, da se bo v slučaju nesklepnosti (premalega števila navzočih članov), vršil čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno brez ozira na število navzočih in zastopanih članov.

ustrezaajoči osnutek nove kolektivne pogodbe. Govornik je navzočim obrazložil novo pogodbo od točke do točke in je bila soglasno sprejeta.

Končno je delavstvo pozval k medsebojni slogi. Samo v močni in enotni strokovni organizaciji delavstvo zmaga. Kruh in pravica to nam je prvo potrebno v današnjih časih. Razne hujskarije, izigravanje delavca proti delavcu, kdo bo več, kdo lepši po svoji barvi in podobno, to so stvari za luksus. Delo neresnih ljudi, ki med delavstvom iščejo le samega sebe in svoje koristi. Krščanstvo: njega resnice in zapovedi morejo oteti našega delavca iz okov sebičnosti, v gospodarstvu močnejšega sočloveka kapitalista in nihče drugi. Občni zbor je pokazal papirniškemu delavstvu te tovarne novo smer in upanje v boljše čase. Zatorej vsi v vrste Zveze združenih delavcev!

Trbovlje — naš občni zbor

Preteklo nedeljo smo imeli prvi redni občni zbor naše podružnice. Čeprav so ob ustanovitvi naše skupine nasprotniki prokurovali, da je to mrtvo rojeno dete, ki ga bodo skoro nesli k pogrebu, je občni zbor lepo uspel. Pokazal je ravno nasprotno. V kratkem razdobju je naša skupina številčno dokaj narasla. Občni zbor je pokazal, da je notranje organizatorično dobro dovršena in da sme brez bojazni vervati, da si bo v bodočnosti osvojila v Trbovljah prvo mesto med strokovnimi pokreti.

Občni zbor je otvoril predsednik tov. Jesih, pozdravil je zastopnika centrale in zborovalce ter orisal uspešno delo skupine ZZZD v preteklem poslovnem času. Po poročilih odbornikov in preglednikov je podal svoje poročilo zastopnik centrale.

Ta je zbranim delavcem rudarjem pokazal temelje in smer našega pokreta. Poudaril je krščanske temelje, narodnostno usmerjenost in stanovski program. Prikazal je bodočnost delavstva, kakršna mora nujno biti, če se delavstvo tega programa oklene. Na temeljih, ki jih je orisal, je treba zrušiti sedanji kapitalistični red in ustvariti novo stanovsko družbo, v kateri bodo delovni stanovi celega naroda v medsebojni povezanosti brezpogojno sami od-

ločevali o svojih prilikah in o svojem življenju. Izvajanjem zastopnika centrale so zborovalci živo pritrjevali.

Značilno pa je posebno, da je za njim prosil za besedo znani trboveljski strokovničar, ki doslej ni bil v vrstah ZZZD in, ki je mnogo storil za rast organizacije trboveljskih rudarjev, g. Koren. G. Korena trboveljski rudarji prav dobro poznajo. Pozna jo ga pa kot dolgoletnega sodelavca v marksističnih vrstah tudi ostali delavci iz te smeri. G. Koren se je na občnem zboru ZZZD v Trbovljah v celoti pridružil izvajanjem zastopnika iz centrale in pred zborovalci poudaril, da so to edini temelji, na katerih je mogoče graditi lepšo bodočnost slovenskega delavstva. Tudi priče iz nasprotnih vrst nekaj pomenijo.

Med zborovanjem je prišel v dvorano tudi bivši poslanec g. prof. Bitenc ter je zborovalce pozdravil in poudaril kot našo nujno nalogo, da se z vso energijo zavzamemo za družinskih plače, za zdravo vzgojo delavstva, pred vsem pa za krščansko vzgojo samih sebe. Nato je bila volitev novega odbora, ki ima nalogo ZZZD v Trbovljah v bodočem letu dvigniti še k novemu razmahu in ji priboriti novih uspehov.

Rov se je zasul

Roman.

(Nadaljevanje.)

Jožetovemu očetu je uspelo, da dobi službo plačilnega v premogovniku in kupil si je lično hišico na oglu ceste. V tej ulici je Jože srečal Poljanca in ga primerjal s trsom; sklenil je prijateljstvo s tem fantom, ki je imel tako velike, ljubeznive in mirne oči.

»Žalostno je tako življenje, kot je moje,« je rekel Poljanec, ko ju je nepričakovano sprehod pripeljal izven premogovniških zgradb. »Nič več ne marajo zame. Namesto, da bi ležal v rovu, da mu trgam premog, bi bilo boljše, da bi me položili manj globoko in za vedno.«

Sonce se je dvigalo in rdelo in zdelo se je, da je končno pregnalo oblake, škrjanček se je prepevaje dvigal, nato se je spustil v višine pred sprehajalca.

»Čuj«, je nenadoma rekel Jože, ki je poslušal svojega prijatelja in z očmi sledil lahkememu pticu, radi tega, ker si enkrat zamudil odhod pa ti ja ne bo upadel tvoj pogum!... Saj še nisi v letih, ko je treba povezati jadra in tvojega življenja ni še nič skvarilo. Nekaj časa sem si že boljše. Sam si rekel: Znova je treba napeti jadra in odjadrtati. Poslušaj moj svet. Ostani še nekaj časa v rudniku in če hočeš, ti bomo med tem poiskali boljše službo. Bo šlo?«

Jože je pravkar govoril o skvarjenem življenju. Poljanec je v hipu videl pred seboj, pred dvema letoma umrlega očeta, tega moža, vedno pijanega, vedno surovega, ki je bil dober delavec v rudniku, toda izčrpan na koncu življenja, bolj radi pijače kot radi dela.

On je, ki je kriv tega bledega zdravja, tega polovičnega življenja, teh pred leti udrtih prs.

»Ah, Jože« je rekel, kakor da govori samemu sebi.

»Oče mi je pokvaril življenje! Dobro to veš, toda ni-

sem ti še vsega povedal. Če bi ti vedel... Se ne bi več čudil, niti mojemu zdravju, niti moji žalosti.«

In pred bleščočim se soncem v siju šumeče narave je Peter Poljanec pripovedoval, pomilovanja vredno življenje svojega ognjišča.

Ni obračal oči proti svojem spremljevalcu. Gledal je črno cesto in Jože, ki mu je srce bilo močnejše, ga je pustil govoriti.

Poljanec se je rodil sredi revščine, v revnem podstrešnem stanovanju, njegov oče, brez dela, brez denarja za pitje, je zapustil svojo ženo. Sama je morala služiti svoj kruh od Petrovega šestega leta; blodila je po cestah in ulicah; nekega dne je našla nesrečneža, ki je delal v žrelu. Vrnil se je s harmoniko in je igral ves večer.

To ni bil zloben človek, toda neke vrste dober surovež, ki je jokal, ko je pogljal v alkoholni vzduh vso svojo lepo plačo, ki je svoji ženi prinašal žganja, in jo silil, da ga je pila z njim.

Petrova mati, dobra, je odpuščala vse, potrpevala vse in na koncu je zgubila ves pogum.

Začela je piti tudi ona. Ko se je oče vrnil jo je pretepal, šestokrat z napol izpraznjeno steklenico. Družina je postala pekel. Cesta, kina, z ljudmi in kričanjem natrpane kavarne, kjer je rasel Peter. In kadar sta se mati in mali izmučena od gladi, utrujenosti, mraza, vrnila domov brez očeta, je uboga žena vzela otročička na svoja kolena, se jokala in mu pripovedovala svoje žalostno življenje tako dolgo, da je otrok, ki ni razumel ničesar, vztrepetal in kričal iz strahu pred svojo obupano materjo. Nato ga je nabila, da je umaknil, in ga dala v posteljo brez jedi.

Razen tega se je zgodaj pokazala slabost Petrovih prs. Proti desetim letom se je začelo. »Kašljaj sem«, je rekel, »zeblo me je na soncu, šklepetal sem ponoči, mnogokrat sem bil vročičen, zloben, da sam nisem vedel zakaj. Nekega večera, kakih 16 let mi je bilo, sem

prvič vrgel kri; bilo je to v neki plesni dvorani, kamor me je vedla moja mati. Odvedli so me. Bil sem kakor ounjca. Bil sem že torej dolgo tako slab, da sem, kakor se spominjam, nekega dne prestrašil mladega duhovnika, ki je prišel k moji bolni materi.

Bilo je to nekaj dni pred smrtjo uboge žene. Bila je na svoji nizki postelji, nekaj korakov od mene, oba sva kašljala, in duhovnik, ki sem ga sprejel jaz je stopil za korak nazaj. Ubogi! Ganjenost je širila njegove oči in vztrepetavala njegov glas. Ali je bilo videnje dveh živih mrtvecev, ali pa zastrupljen zrak podstrešne sobice, kar ga je zgrabilo. Zakašljaj je kakor midva... morda iz zadrege... Tako lepo je govoril, da ne bom tega nikdar pozabil in moj prijatelj mi je rekel.

Moja mati ni od poroke več prejela zakramentov, ni več znala moliti in posnemati je morala duhovnikovo kretinjo, da se je pokrivala. Jaz sem vedel nekaj več kot ona, toda nisem še bil pri prvem obhajilu.

Mati je zajokala v duhovnikove roke, ko ji je ta nekoliko pozneje dal zadnjo popotnico. Zvečer je izdihnila. Oče je bil pred mesecem odšel; našli so ga pijanega na robu pločnika.

Ah, moj Jože, so nekatera življenja tako žalostna, bolj žalostna kot smrt na dnu zrušenega premogovnika. Ah, kolikokrat sem jokal nad svojim suhim kruhom!

Razumel boš, koliko žalostnega in objokovanega vrednega sem doživel v teh brlogih, kakor jim pravijo zdravniki.

Tem, ki delajo z menoi, ki me hočejo pogrnati iz skupine, to čestokrat privoščim, toda to nikdar ne traja dolgo, kajti tako sem nesrečen, da bi se mi smilili! Odpuščam jim vse... vse jim odpuščam... Da mi le puste tako resnične prijatelja kot si ti.

Pa kaj ima Tišler proti tebi Jože? Rekel mi je, da se bo šel pritožiti k inženirju Trdini.

(Dalje prihodnjic.)